

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ

ΕΞΠΡΕΣ

8/11/2010

σελ. 7

ΑΝΑΛΥΣΗ

ΕΣΠΕΡΕΣ

Δευτέρα 14 Νοεμβρίου 2010

▲ Οι δαπάνες ιατροφαρμακευτικής, νοσοκομειακής περίθαλψης και συνταξιοδότησης διογκώνουν το δημόσιο χρέος

Το δημογραφικό «φρενάρει» την ανάπτυξη

ΣΤΟ κύριο άρθρο του στο τεύχος της 2.10.10 το περιοδικό Economist συγκρίνει τις οικονομίες των δύο μεγαλύτερων σε πληθυσμό χωρών του κόσμου, της Κίνας και της Ινδίας, οι οποίες, όπως είναι γνωστό, αναπτύσσονται με ρυθμούς που πλησιάζουν το 10% τον χρόνο. Το περιοδικό υποστηρίζει ότι, παρόλο που σήμερα η Κίνα αναπτύσσεται με ρυθμό υψηλότερο από εκείνον της Ινδίας, το 2013 η Ινδία θα την υποσκελίσει στον ρυθμό ανάπτυξης. Ένας από τους βασικούς παράγοντες που, πάντοτε κατά το περιοδικό, θα βοηθήσει την Ινδία στο να επιτύχει ρυθμούς ανάπτυξης ταχύτερους από εκείνους της Κίνας είναι ο κατά πολύ νεότερος σε ηλικία πληθυσμός της σε σύγκριση με εκείνον της Κίνας, ο πληθυσμός της οποίας γράφεται εξαιτίας της εδώ και πολλά χρόνια εφαρμοζόμενης πολιτικής του ενός παιδιού. Παρόλο που, εκτός από τη δημογραφική

Του Μανώλη Γ. Δρεττάκη*

ευρωστία, πολλοί άλλοι παράγοντες συμβάλλουν στον ρυθμό ανάπτυξης μιας χώρας (προσιτότητα στην εκπαίδευση και στην καινοτομία, αποτελεσματική δημόσια διοίκηση, σύγχρονες υποδομές, ευνομία, ξένες επενδύσεις κ.λπ.), ο παράγοντας της γήρανσης του πληθυσμού δεν πρέπει να αγνοείται. Δυστυχώς, ο παράγοντας αυτός έχει υποβαθμιστεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση, παρ' ότι ένας από τους λόγους στους οποίους οφείλεται η υπεροχή των ΗΠΑ έναντι της στον ρυθμό ανάπτυξης είναι ο νεότερος σε ηλικία πληθυσμός τους.

Η κατάσταση όμως, σε ότι αφορά τη δημογραφική ευρωστία του πληθυσμού, δεν είναι ομοιομορφή στα κράτη-μέλη της Ε.Ε. Ανάμεσα στα κράτη αυτά υπάρχουν μεγάλες διαφορές στη γήρανση του πληθυσμού τόσο εξαιτίας των διαφορών στα μέτρα προστασίας της οικογένειας και των παιδιών (μέτρα τα οποία βοηθούν τα ζευγάρια να αποκτήσουν τον αριθμό των παιδιών που επιθυμούν) όσο και για άλλους λόγους (μεταναστευτική πολιτική, παραδόσεις κ.λπ.). Η χώρα μας, δυστυχώς, βρίσκεται σε μια από τις χαμηλότερες θέσεις ανάμεσα στα 15 κράτη-παιδιά μέλη της Ε.Ε., δεδομένου ότι βρίσκεται ανάμεσα στις χώρες με την ταχύτερη γήρανση του πληθυσμού της.

Στοιχεία για τη γήρανση του πληθυσμού περιέχονται στη Στατιστική Επιθερίδα της Ε.Ε. του έτους 2010 που κυκλοφόρησε πρόσφατα η Στατιστική Υπηρεσία της Ε.Ε.

Από τα στοιχεία αυτά (τελευταία στήλη πίνακα 1) φαίνεται ότι στο διάστημα 1960-2008 οι μεγαλύτερες αυξήσεις του δείκτη γήρανσης σημειώθηκαν στην Ιταλία και στην Ελλάδα και οι μικρότερες στο Λουξεμβούργο και στην Ιρλανδία.

Ένας γερασμένος πληθυσμός δεν έχει τη δυναμική που έχει ένας νεότερος σε ηλικία, ιδιαίτερα στην εποχή μας με τις μεγάλες ανατροπές που συμβαίνουν στην οικονομία, εξαιτίας της τεχνολογικής πρόοδου. Ο νεότερος πληθυσμός, όπως δείχνουν οι στατιστικές όλων των χωρών, είναι περισσότερο καταρτισμένος και ευέλικτος και προσαρμόζεται ευκολότερα στις ολοένα μεταβαλλόμενες συνθήκες. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στα κράτη τα οποία πρωτοπορούν στην καινοτομία και στην τεχνολογική πρόοδο.

Όσο πιο γερασμένος είναι ο πληθυσμός μιας χώρας τόσο μεγαλύτερα είναι τα ποσά που α-

Η ταχύτερη στην Ε.Ε. πληθυσμιακή γήρανση σημειώνεται στην Ελλάδα

Κράτη-μέλη	Ομάδες ηλικιών ως ποσοστό του πληθυσμού το 2008		Δείκτης γήρανσης του πληθυσμού τα έτη 2008 και 1960		
	0-14 ετών	65 ετών και άνω	2008	1960	Διαφορά
Βέλγιο	16,9	17,1	1,01	0,51	0,50
Δανία	18,4	15,6	0,85	0,41	0,44
Γερμανία	13,7	19,9	1,45	0,55	0,91
Ιρλανδία	20,6	10,9	0,53	0,36	0,17
Ελλάδα	14,3	18,7	1,31	0,38	0,93
Ισπανία	14,6	16,6	1,14	0,30	0,84
Γαλλία	18,5	16,4	0,89	0,44	0,44
Ιταλία	14,0	20,1	1,44	0,37	1,06
Λουξεμβούργο	18,2	14,0	0,77	0,50	0,26
Ολλανδία	17,9	14,8	0,83	0,30	0,53
Αυστρία	15,4	17,2	1,12	0,56	0,56
Πορτογαλία	15,3	15,7	1,03	0,26	0,76
Φινλανδία	16,9	16,5	0,98	0,23	0,74
Σουηδία	16,8	17,5	1,04	0,52	0,53
Ην. Βασίλειο	17,6	16,1	0,91	0,50	0,41

παιτούνται για την περιθάλψη του και για τις συντάξεις του. Τα ποσά αυτά αυξάνονται συνεχώς τόσο εξαιτίας της αύξησης του πληθυσμού ηλικίας άνω των 65 ετών όσο και λόγω της αύξησης του προσδοκώμενου επιβίωσης (στην Ελλάδα, π.χ., η μέση ηλικία του πληθυσμού της αυξήθηκε γύρω στα 10-12 χρόνια τα τελευταία πενήντα χρόνια).

Ένας από τους λόγους για τους οποίους η Ελλάδα έχει (μαζί με την Ιταλία) το υψηλότερο δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ ανάμεσα στα κράτη-μέλη της Ε.Ε. είναι τα ποσά που απαιτούνται για την κάλυψη των δαπανών ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης και συνταξιοδότησης του ολοένα αυξανόμενου ποσοστού που η ομάδα ηλικιών 65 ετών και άνω αντιπροσωπεύει στον πληθυσμό της χώρας. Τα ποσά αυτά αδυνατούν να καλύψουν πλήρως

τα ασφαλιστικά ταμεία (λόγω της μεγάλης εισφοροδιαφυγής, της ανασφάλιστης εργασίας, της έλλειψης μηχανοργάνωσης, αλλά και της ιδιοποίησης των αποθεματικών τους από το κράτος), με αποτέλεσμα να απαιτείται η κάλυψη της διαφοράς από τον κρατικό προϋπολογισμό, κάλυψη η οποία διογκώνει τα δημόσια ελλείμματα και συμβάλλει στην αύξηση του δημοσίου χρέους. Η Γερμανία, αν και έχει υψηλό δείκτη γήρανσης του πληθυσμού της, δεν έχει πολύ υψηλό δημόσιο χρέος. Αυτό οφείλεται στην ισχυρή οικονομία της, στην αποτελεσματική διαχείριση των ασφαλιστικών ταμείων καθώς και στις τριμερείς συμφωνίες κράτους, εργοδοτών και εργαζομένων (στοιχεία τα οποία απουσιάζουν από τη χώρα μας). Σε βάθος χρόνου, όμως, και η χώρα αυτή, αναπόφευκτα, θα αντιμετωπίσει σοβαρά προ-

Ηλικιακή διαστρωμάτωση στην Ε.Ε. 1960-2008

ΜΕ βάση τα στοιχεία της Eurostat στην 1η στήλη του πίνακα δίνεται το ποσοστό που αντιπροσωπεύει η ομάδα ηλικιών 0-14 ετών στον πληθυσμό των κρατών-παιδιών μελών της Ε.Ε. το 2008 και στη 2η το αντίστοιχο ποσοστό της ομάδας ηλικιών 65 ετών και άνω το ίδιο έτος. Στην 3η στήλη δίνεται η σχέση των δύο, σχέση που αποτελεί τον δείκτη γήρανσης του πληθυσμού (όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης αυτός σε μια χώρα τόσο πιο γερασμένος είναι ο πληθυσμός της). Στην 4η στήλη δίνεται ο ίδιος δείκτης το έτος 1960 και στην 5η η διαφορά τους.

Από τα δύο πρώτες στήλες του πίνακα φαίνεται ότι το 2008, ανάμεσα στα κράτη-μέλη της Ε.Ε.15, το μεγαλύτερο ποσοστό που αντιπροσωπεύει στον πληθυσμό η ομάδα ηλικιών:

- 0-14 ετών είχαν η Ιρλανδία, η Γαλλία και η Δανία και το μικρότερο η Ελλάδα, η Ιταλία και η Γερμανία (που είχε το μικρότερο ποσοστό).

- 65 ετών και άνω είχαν η Ιταλία, η Γερμανία και η Ελλάδα και το μικρότερο η Ολλανδία, το Λουξεμβούργο και η Ιρλανδία.

Από την 3η και 4η στήλη του πίνακα φαίνεται ότι τον υψηλότερο δείκτη γήρανσης το έτος:

- 1960 είχαν η Αυστρία, η Γερμανία και η Σουηδία και το χαμηλότερο η Ολλανδία, η Πορτογαλία και η Φινλανδία. Η Ελλάδα κατείχε την 9η θέση στον δείκτη γήρανσης το έτος αυτό.

- 2008 είχαν η Γερμανία, η Ιταλία και η Ελλάδα και το χαμηλότερο η Ολλανδία, το Λουξεμβούργο και η Ιρλανδία.

βλήματα εξαιτίας της ταχείας γήρανσης του πληθυσμού της.

Είναι σαφές ότι τόσο για την ενίσχυση της ανάπτυξης όσο και για την αντιμετώπιση των δημοσιονομικών προβλημάτων (μείωση του δημοσίου ελλείμματος και του δημοσίου χρέους) των χωρών που έχουν προβλήματα παρόμοια με εκείνα της χώρας μας, είναι ανάγκη να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της γήρανσης του πληθυσμού τους. Αυτό που πρέπει να τονιστεί είναι ότι οι άνδρες και γυναίκες των χωρών αυτών που είναι ηλικίας άνω των 65 ή άνω των 80 ετών, έχοντας δουλέψει ακόμα και 40 χρόνια προκειμένου να πάρουν σύνταξη, έχουν το δικαίωμα να ζήσουν τα υπόλοιπα έτη της ζωής τους αξιοπρεπώς. Κατά συνέπεια δεν θα πρέπει να μειώνονται οι δαπάνες για τις συντάξεις τους και την περιθαλψή τους. Αντίθετα πρέπει να αυξάνονται.

Προκειμένου να καλυφθούν οι αναγκαίες δαπάνες για τους ηλικιωμένους είναι ανάγκη να αυξηθούν οι νέοι, προκειμένου να ενισχυθεί η σχέση νέων/πληκωμένων, δηλαδή να μειωθεί ο δείκτης γήρανσης του πληθυσμού. Αυτό μπορεί να γίνει (και γίνεται σε ορισμένες χώρες) με μέτρα ενίσχυσης των οικογενειών που θέλουν να αποκτήσουν περισσότερα παιδιά αλλά δεν μπορούν για λόγους οικονομικούς.

Για όσες χώρες θα συνεχίσουν να εθελουφλούν μπροστά στις συνέπειες της γήρανσης του πληθυσμού τους και να αδιαφορούν για τη μείωση των γεννήσεων (και μια από αυτές είναι, δυστυχώς, η χώρα μας), ισχύει η ρήση του μεγάλου Γάλλου δημογράφου Alfred Sauvy: «Τα προβλήματα του πληθυσμού είναι τόσο θεμελιώδη που εκδικούνται τρομερά εκείνους που τα αγνοούν και καμιά χώρα δεν μπορεί να ζήσει αν δεν πιστεύει στη ζωή».

* Ο Μανώλης Γ. Δρεττάκης είναι τέως αναπληρωτής της Βουλής, υπουργός και καθηγητής της ΑΣΟΕΕ.

